

«Historians' business is to remember what others forget»

Eric Hobsbawm

Bij het eerste nummer van een nieuw tijdschrift hoort traditiegetrouw een verantwoording. Nu is het „nieuwe” aan dit tijdschrift enigszins relatief. Het NCWOII gaf jaarlijks een aflevering uit van de *Bijdragen (tot de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog)*. Vandaag is zijn opvolger, het SOMA, Studie- en Onderzoekscentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij, stiefvader van de nieuwe *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis/Cahiers d'Histoire du Temps Présent*.

Zoals de titel aangeeft worden de „oude” tijdsbegrenzungen in de *BEG/CHTP* doorbroken. Sinds het onderzoek over de Tweede Wereldoorlog tot volle wasdom is gekomen – het Centrum heeft daar in België het zijne toe bijgedragen – is ook het perspectief enigszins gewijzigd. Vandaag zien wij beter, met meer afstand, hoe de Tweede Wereldoorlog niet het grote scharnierevenement vormt, maar veeleer een katalysator van spanningsvelden die zich de eerste helft van de eeuw ontwikkelden en nog enkele tientallen jaren bleven doorwerken. Met het jaar 2000 in het vizier, wordt het duidelijk dat de oorlog 1940-1945 zich integreert in de globale geschiedenis van de XXste eeuw én er een belangrijke etappe van vormt. Op dezelfde manier stond de Eerste Wereldoorlog aan de wieg van het echte begin van de eeuw.

Dit tijdschrift wenst dus een open kijk te hebben op de XXste eeuw. Weliswaar wordt de focus daarbij gericht op de periode na de Eerste Wereldoorlog tot de periode van de grote omwentelingen in de zestiger jaren, maar zonder kunstmatige afbakeningen. Dergelijke begrenzingen privilegiëren toch meestal één specifiek maatschappelijk observatieveld uit de politieke, sociale, economische of culturele sfeer. En, zoals opnieuw blijkt uit de bezettingshistoriografie, zijn deze begrenzingen niet zelden constructen van één welbepaalde generatie historici. Eén begrenzing heeft de *BEG/CHTP*-redactie zich echter wel opgelegd: het grondgebied België met zijn mensen en maatschappij, wordt, zonder fanatisme en wanneer het enigszins kan met een blik over de schouder naar „buiten”, het uitverkoren werkveld.

Vormde dit alles nu een voldoende motief om een nieuw tijdschrift voor eigentijdse geschiedenis op te starten? Wellicht niet. Wat de initiatiefnemers en de redactie wel bewoog was het verzekeren van de continuïteit van de *Bijdragen/Cahiers* en, in niet mindere mate, de wil het nieuwe tijdschrift een plaats te bezorgen in het globale landschap van de wetenschappelijke publicaties in het historische veld. Het Centrum vervulde de voorbije jaren in toenemende mate de rol van ontmoetingsplaats, van stimulator ook, voor onderzoekers en studenten van onze diverse universiteiten. Betere contacten werden ook uitgebouwd met buitenlandse instituten. De *BEG/CHTP* bouwen voort op deze evolutie en vormen er het logische verlengstuk van.

De toename van het aantal studenten in de geschiedenis (en aanverwante menswetenschappen) zorgt ervoor dat meer boeiende verhandelingen worden afgeleverd, waarvan er slechts een fractie enigerlei spoor nalaten. De steeds talrijker wordende groep universitair opgeleide historici die niet in het professioneel-wetenschappelijk circuit terecht komt, weet nauwelijks waar ze met haar blijvende interesse (en niet zelden ook tekstproductie) moet aankloppen. Wetenschappelijk onderzoek van de twintigste-eeuwse Belgische geschiedenis verdient het niet tot de eigen beroepsgroep beperkt te blijven. Deze stand van zaken beknot de maatschappelijke impact van het geschiedenisonderzoek en -onderwijs, maar al evenzeer vormt het een hinderpaal voor kritische reflectie.

Om die reden richten de *BEG/CHTP* zich in taal en vorm naar een ruimer, in cultuur, menswetenschappen en politiek geïnteresseerd publiek. Een jaargang zal voortaan uit twee afleveringen bestaan, te verschijnen in mei en november. Het tijdschrift kreeg vormelijk een verfrissend kleedje aangepast door Christophe Lisart. Vakjargon zal worden vermeden, de lengte van de artikels zal binnen redelijke grenzen blijven en het tijdschrift zal uitvoerig worden geïllustreerd. Illustraties vormen een essentieel onderdeel van een tijdsbeeld en dat visueel historisch aspect wenst de redactie te revaloriseren, naast en in de teksten.

Trouw aan de filosofie en de bestaansreden van de uitgever, wensen de *BEG/CHTP* een onbevangen kritisch tijdschrift te worden. Het zal ernaar streven contacten te leggen en bruggen te bouwen: tussen onze gemeenschappen en universiteiten, tussen binnen- en buitenland, tussen – waarom niet – de Romaanse, Duitse en Angelsaksische culturen, als go-between tussen hun historici en hun geschiedschrijving. De aanwezigheid van historici uit Groot-Brittannië, Nederland en Frankrijk in de redactie en het beschermcomité vormt een eerste aanzet daartoe.

Wie vertrouwd is met de wereld van de Belgische comtemporanisten stelt vast hoe armoedig het debat is over het beroep en de functie van de geschiedenis in dit land. Theoretische discussies zijn zo goed als onbestaande, echo's van buitenlandse debatten dringen nauwelijks door. De *BEG/CHTP* zullen pogen deze trend om te buigen. Zo ontbrak al vele jaren een kritisch bibliografisch instrument van de wetenschappelijke productie in de hedendaagse geschiedenis (en het is niet de bedoeling het terrein van de hedendaagse geschiedenis eng te interpreteren). De redactie wenst deze traditie in ere te herstellen door de introductie van een rubriek *Bibliotheek*. Om ook zelf het verschijnen van wetenschappelijke teksten te stimuleren of artikelen in een origineel geheel samen te brengen, streeft de redactie tevens naar de publicatie van een themanummer per jaargang. Het eerste themanummer, gepland voor november 1997, is gewijd aan de problematiek van de emancipatie en non-emancipatie van de vrouw, van de Eerste Wereldoorlog tot de jaren vijftig.

De redactie van de *BEG/CHTP* is naast enkele „anciens” van het Centrum samengesteld uit jonge, en zo menen wij enthousiaste, academici. Hun belangstellingsfeer sluit aan bij wat vandaag sterk leeft in de wetenschappelijke wereld van de historici: meer aandacht voor ideologie, cultuur en sociale aspecten dan voor economie. Het zou ons niet verbazen mocht na enkele jaargangen blijken dat ook de inhoud van het tijdschrift hier nauw bij aansluit. Verdere theoretische en methodologische beperkingen wenst de redactie zich niet op te leggen. Ook al telt het nog zo vele gemeenschappen en universiteiten, is ons landje daarvoor vele maten te klein. Het zou bijgevolg van bijzondere pretentie getuigen het tijdschrift te willen laten aansluiten bij een welbepaalde, oude of nieuwe, school.

Toch zullen ook op het theoretische vlak de *BEG/CHTP*, in alle vaagheid, niet karakterloos zijn. De redactie schaaft zich rond de historici voor wie geschiedenis meer is dan louter representatie, meer dan louter subjectieve voorstelling van het verleden. Hoe kritisch wij als historici ook staan – moeten staan – t.a.v. ons eigen vertoog, weigeren wij in de val te trappen van het grenzeloos relativisme van de post-moderne deconstructie. Tussen geschiedenis en fictie liggen, hoe genuanceerd wij ook daaromtrent moeten zijn, nog steeds trappen van onderscheid. Het zal de redactie van de *BEG/CHTP* een eer zijn de maatschappelijke relevantie daarvan in tekst en beeld te brengen.

José Gotovitch en Rudi Van Doorslaer

Oktober 1996